D·N 11/7 1953

De fria fackföreningarna och demokratin

Den fackföreningskongress som nu sammanträder i Stockholm har genom en rad resolutioner och andra beslut visat sin vilja att tjäna som stöd och vapen för den medborgerliga friheten och den politiska demokratin. Av särskild betydelse är det i torsdags fattade beslutet att genom en undersökningskommission söka fastställa vad som hänt i Östberlin och östzonen i samband med strejkerna och demonstrationerna omkring den 17 juni. Det är osannolikt, för att inte säga otroligt, att ryssarna kommer att tillåta utredningsmännen att utsträcka sina undersökningar till östområdet; deras avvisande hållning till detnu ett bevis för att avspänningspropagandan inte förenas med reell uppmjukning av förtrycket. Men även genom en utredning som måste göra halt vid järnridån bör fackföreningsmännen kunna slå fast väsentliga fakta och lämna världens fria arbetare en auktoritativ redogörelse för vad som skett.

De fria fackföreningarnas internationl — nämnet anger i detta fall klart organisationens art och syfte. Den omfattar endast fackföreningar — eller rättare nationella fackliga sammanslutningar — som är fria i förhållande till statsstyrelsen. Detta innebär inte med nödvändighet att anslutningen begränsas till demokratierna, men i samtidens läge blir detta konsekvensen. Ty demokratins motståndare i vår tid är den diktatur eller det tyranni som koncentrerar all makt hos statsledningen och gör även yrkesorganisationerna till redskap i sin hand. Med berömvärd konsekvens har den fria fackföreningsinternationalen avvisat nationella sammanslutningar som i realiteten är inslag i en totalitär struktur; inte blott östblockets länder, utan också exempelvis Spanien, Argentina och Jugoslaviens har ställts utanför. Någon gång har yttranden fällts som tyder på en viss skenseia mot denna bestämda politik; den amerikanske fackföreningsmannen Irving Brown — vars känsla för demokratin står över alla misstankar — antydde häromdagen att man måste skilja snarare mellan absolut förtryck och relativ frihet än mellan ofrihet och frihet. Att en skarp och snäv gräns dragits mot regimer av halvfascistisk typ är emellertid en förutsättning för fackföreningsinternationalens prestige och inflytande.

Den väldiga organisationen omfattar enligt verksamhetsberättelsen 72 länder med sammanlagt omkring 54 miljoner fackföreningsmedlemmar; härvid är dock en del exilföreningar medräknade, och en del områden som endast av artighet betecknas som särskilda länder är medtagna. De ojämförligt största sammanslutningarna är de amerikanska, engelska och tyska: från USA registreras över 15 miljoner, varav det stora flertalet från American Federation of Labor (8.400.000) och Congress of Industrial Organizations (6.200.000), från England drygt 8 miljoner, från Västtyskland över 6 miljoner. Vid en överblick på mellankrigstiden (före Hitler) är det framför allt de amerikanska organisationernas tillväxt och ändrade inställning som frapperar. Under Franklin Roosevelts presidentur fierdubblades antalet medlemmar i de amerikanska fackföreningarna. Medan dessa föreningar tidigare var isolationistiska som det amerikanska folket i gemen, hör de nu till de mest aktiva och inflytelserika medlemmarna av Internationalen.

Att vissa motsättningar kommer till synes vid kongressen är inte förvånande. Den spänning som föreligger mellan engelsk och amerikansk utrikespolitik — en spänning som visserligen inte hindrat ett gott samarbete i det väsentliga — har skymtat även i förhållandet mellan de båda ländernas arbetarorganisationer. I inrikespolitik föreligger också differenser, även om de inte släpps fram i ljuset: amerikanerna är i genen förespråkare för den någorlunda fria företagsamhet som man inte kan undgå att besinna.

Det moderna Stockholm köper hos
Skopira
Kungsgatan 48 – vid Hötorget

MANHATTAN bockerna
Världseliten av deckarförfattare har skrivit den Amerikanskt pocket-utförandet
1. Peter Cheyney: Mannen är farlig
2. Robert Finnegan: Blåndande bevis
4. Mickey Spillane: Hämnden är min
5. Peter Cheyney: Fruntimmer tar inga hänsyn
6. James Hadley Chase: Döden kan ej vittna
FINNS ÖVERALLT!
Endast 2:35

The Free Trade Unions and Democracy

In a number of decisions and resolutions adopted at its present Congress in Stockholm, the International Confederation of Free Trade Unions has shown that it wants to give support and to bear arms on behalf of civic rights and political democracy. On Thursday the Congress made a particularly significant decision: to have an investigating commission determine the facts of the strikes and demonstrations that occurred in East Berlin and East Germany on and about June 17th. It seems improbable, if not incredible, that the Russians will permit the investigators to extend their activities to the Eastern zone. In rejecting the investigation, the Russians will once again be demonstrating that the propaganda of appeasement and real softening of oppression are two separate categories. But even if they cannot penetrate the Iron Curtain, the unionist-investigators ought to be able to get at the essential facts and then give the workers of the free world an authoritative account of what happened.

The nature and aims of this organization can be read in its title. The International Confederation of Free Trade Unions includes only unions — or more accurately, combined unions of nationwide scope — which stand free in relation to their central Governments. This does not necessarily restrict membership to unions in the democracies, but that is an inevitable consequence of the present world situation. For the enemy of democracy in our time is the dictatorship or tyranny which narrowly concentrates all power to the state, and which transforms even interest organizations into tools for its purposes. With a praiseworthy consistency, the ICFTU has repudiated national groupings that are no more than building blocks in the totalitarian structure; on the outside looking in are not only the countries of the Eastern bloc but also Spain, the Argentine and Yugoslavia, to name a few. A few sceptical voices have occasionally been raised against this hard-and-fast policy; for example, the American trade unionist Mr. Irving Brown — whose devotion to democracy is above suspicion — hinted the other day that it would be better to distinguish between absolute tyranny and relative freedom, rather than between freedom and tyranny. However, the prestige and influence of the ICFTU are based on its sharp and uncompromising stand toward semi-Fascist regimes.

According to the latest annual report, this impressive organization now covers 72 countries, with a combined membership of 54.000.000. This figure, however, includes a number of suborganizations in exile, and some of the countries listed are entered separately for reasons of pure courtesy. By far the largest member organizations come from the United States, Great Britain and West Germany. There are 15.000.000 organized American workers, of whom the greater part belong to the American Federation of Labor (8.400.000) and the Congress of Industrial Organizations (6.200.000). No less than 8.000.000 workers are organized in Britain, and more than 6.000.000 in West Germany. In looking back at the inter-war period (before Hitler), one is chiefly amazed at the rapid growth and new orientation of labour unions in the United States. These doubled their membership several times over while Franklin D. Roosevelt was President. At one time the American unions were distrustful of international cooperation, but today they belong to the most active and initiative-minded members of the ICFTU.

It is not surprising that several differences of opinion have come to light during the present Congress. The tension that exists between British and American foreign policies — which hitherto has not seriously hampered Anglo-American cooperation on most essential matters — has been carried over into the field of international relationships. And although they have been kept under the surface, there are also differences of outlook on domestic policy. In general, the Americans champion the relatively unrestricted form of free enterprise under which they have become the world's most prosperous working class. Most of the Western Europeans in the ICFTU, on the other hand, more or less clearly support nationalization measures and increased government intervention.

The important and valuable thing, however, is that collaboration has been established between the labour groups, as between the free peoples and governments of the world. Earlier, the American organizations narrowly confined themselves to purely economic demands within their own country. Today they are aware that freedom is the basic condition of betterment; they realize that democracy is in danger and that solidarity among the free peoples is necessary to save it. In Europe persisting Marxist illusions have made many trade unions inclined to underestimate the value of democracy for themselves. Under the aegis of the ICFTU, these large national groups are now meeting on a common ground for the defence of our democratic freedoms. As the work of cooperation proceeds social and economic doctrinarism inside the trade unions ought to decrease. In any event, the unionists could well pause to consider this point: when a certain point of nationalization and concentration of government power is reached the internationally accepted meaning of a free trade-union movement becomes an absurdity.

Tandläkaravtalet definitivt godkänt

Stadsfullmäktige och tandläkarförbundet har definitivt godkänt medlingskommissionens förslag om avtal för folktandvårdens tandläkare i Stockholm, Göteborg, Malmö, Hisingborg och Gävle. Uppgörelsen gäller ett år och överensstämmer med vad som gäller för tandläkarna i handelnsgrens tjänst.

Parterna kommer att begära en officiell utredning om villkoren för pensionering genom statens pensionsanstalt och i avvaktan på resultatet därav har uppgörelsen i vissa städer fått endast provisorisk karaktär. Medlingskommissionen har bestått av f. landshövding Hilding Kjellman och stiftsjägmästare Westerström.

Beria utslagen

Långlivat blev inte triumviratet Malenkov—Beria—Molotov, ytterligare ett belägg har givits för den historiska erfarenhet som säger att maktförskjutningar av detta slag är övergående företeelser. Triumviratet tycktes annars vara mycket utpräglat. Vid Stalins begravning var det endast dessa tre som hade ordet. Om stundom vissa tvivel kunde råda beträffande Molotovs ställning, så var det omöjligt i fråga om Beria. Hans namn nämndes under veckorna efter Stalins död alltid närmast efter Malenkovs, han var officiell den näst mäktigaste mannen i Sovjet. Många experter (med eller utan citationstecken) ansåg — speciellt sedan Malenkov visat avstå från befattningen som kommunistiska partiets generalsekreterare och förvarvet av den gamla verket var inriksechefen Beria som, stödd på sin flera hundra tusen man starka politiska trupp, fördade sista ordet i Kreml. Det är också möjligt att det förhöll sig så, att till.

Beria avgår inte, han avskedas, kastas ut ur ministerråd, presidium, parti. Han försvinner inte i tystnet — som den för ett par år sedan mycken omskrivne politbyråmedlemmen Voroosjenskij — utan överöses med beskyllningar, hållna i en ton som för tanken till den stalinistiska jargongen. "Denne lille äventyrare och lakej för utländska imperialistiska krafter", skriver Pravda, "närde planer på att gripa ledningen inom partiet och landet i syfte att förinta vårt kommunistiska parti ..." För sådana planer lär det inte finnas mer än ett straff. Men inte sedan vid årsskiftet 1938—1939 Beria företrädare Jesjov — som dock helt saknade Berias oerhörda prestige — avskedades och avrättades har sådana anklagelser riktats mot en tysk regeringsledamot. Det är en man som i nära 15 år varit chef för den inre säkerheten, som av allt att döma stått Stalin personligen utomordentligt nära, vars hild burits i procession på gatorna och vars namn fyllt miljoner med skräck som nu sägs vara en förrädare. Och de män som han i åratal samarbetat med, som han prisat och prisats av i de mest översvallande ordalag — de behandlar honom nu som en skurk. Det är en sinnesförfattning som det är svårt att få något grepp om på denna sidan järnridån.

Det är främst allt två stora frågor som nu uppställer sig och som diskuteras över hela världen. Vem eller vilka står bakom Berias fall och vad betyder det, vilka följder kan det få? Många har hävdat att Malenkov och Beria skulle ha varit nära lierade, medan däremot en latent motsättning skulle ha rått mellan å ena sidan Malenkov—Beria, å andra sidan Molotov och militärerna. Så mycket är säkert som att Beria — till skillnad från Molotov — alltid tal vid Stalins begravning prisade Malenkov som "Lenins begåvade lärjunge och Stalins trogne vapenbrödor", något som upprepades vid högsta Sovjets sammanträde ett par dagar senare, då Molotov inte alls yttrade sig. Det är möjligt att det inte rått någon motsättning alls mellan Beria och Malenkov och Beria, att Beria — som antyds i Pravdas artikel — gjort ett misslyckat kuppförsök. Man erinrar sig att den av Beria kontrollerade politiska polisen ofta utpekats som redskap för en maktsträvare i ett kritiskt läge. Den starkaste maktfaktorn är dock utan tvivel armén. Det ligger nära till hands att kombinera Berias fall med den ökade makt och den större prestige som efter Stalins död kommit de höga militärerna till del. Man kan även säga om det inte bl. a. varit generalerna som fått sina önskemål uppfyllda genom vad som nu skett. Deras av Stalin skyddade rival har störtats.

I Ett annat moment kommer också in i bilden. "Avspänning" — inåt såväl som utåt — har varit något av ett nyckelord för den nya regimen. Mycket talar för att Beria representerat — eller i varje fall symboliserat — en terror som svärligen låtit sig förenas med begreppet avspänning. Redan någon månad efter Stalins död avsattes ett par säkerhetschefer som Berias hemland Georgien, vilka ansågs vara sin högste chefs speciella förtrogna. Dessa som sanden gick ganska oförmärkt förbi. Manchester Guardian påpekade emellertid vid denna tidpunkt — den 20 april — att det fanns tecken som tydde på att man i Moskva förbidade undergräva Berias ställning genom att avskeda hans underlydande. Tidningen framhöll också att det "av de under den senaste tiden förhärskande tendenserna inom den ryska propagandan . . . klart framgår att ett sådant godtyckligt polisvälde som i det allmänna medvetandet är förknippat med namnet Stalin och Beria nu blivit något högst förkastligt".

Artikelförfattaren drog slutsatsen att händelserna i Georgien kunde vara upptakten till "en maktkamp i vilken Beria är invecklad och vars utgång ännu är långtifrån given". A andra sidan finns det — som framgår av ett telegram från Dagens Nyheters New York-korrespondent — de som anser att Beria genom sina uttalanden efter Stalins död tvärtom kommit att representera en mera moderat linje och att hans fall skulle betyda en "återgång till Stalinlinjen". I bägge fallen rör man sig med rena hypoteser.

Också när det gäller de internationella konsekvenserna av Berias fall råder olika uppfattningar. Det är tydligt att man i grund och botten vet mycket litet om den störtade polischefens utrikespolitiska åsikter, huruvida han — som vissa krotsar i Washington syftes anta — varit en anhängare av eller tvärtom en motståndare till de nya ryska signalerna. Helt nyligen kallades de ryska ambassadörerna i en rad länder hastigt hem till Moskva, av allt att döma för att konfronteras med den nya situationen som uppstått genom Berias fall. I verkligheten tycks han ha störtats för någon tid sedan; ännu har dock ingenting inträffat som tyder på någon utrikespolitisk omvändgning. Vad beträffar Sovjetunionens framtid förefaller det sannolikt att den militära maktfaktorns roll blir starkare genom vad som skett och att generalerna kommer att få mer att säga till om både inre och utrikespolitiskt. Mer än sannolikt är att flera sovjetrysslar politiker än Lavrentij Beria inom en inte allför avlägsen framtid kommer att avslöjas som förrädare.

Statsminister Kekkonens kvarstannande

som ledare för en borgerlig minoritetsregering med starka fackmannainslag hade föregått av segslitna förhandling,r med de olika regeringspartierna. Hur allvarligt läget tedde sig, framgår på det ekonomiska området, framgår tydligt av svenska folkpartiets hållning. Trots att det hade kraftiga invändningar — väl inte bara av språkpolitisk art — mot tanken att göra agraren Niukkanen till finansminister gick man till sist med på att engagera sig i regeringen enligt Kekkonens förslag. Svenska folkpartiets ledning ansåg sig ha skyldigheter mot landet i en kritisk situation vilka även mera än specialskyldigheter mot den egna befolkningsgruppen. En hållning som ingav respekt — så skert kommer den också att uppskattas inom vida kretsar på den finska sidan, inte minst vid jämförelse med den hos andra partier utbredda populäritetssjukan och valnervositeten.

Den nya regeringen kommer snart ut i hårt vådet, och den har en svag parlamentarisk ställning. Opinionsmässigt ligger det kanske något bättre till. De ekonomiska frågorna kommer att skötas av personer med stor kapacitet, bland dem planeringschefen Aura och doktor Meinander, båda medlemmar av Kekkonens koalitionsministär 1950.

PRESSGRANNAR

Utrikesministerns redovisning i fallet Lazretson var, enligt Svenska Morgonbladets (fp) omdöme, synnerligen klämmande. Svenska regeringens försäk att komma den nådatilda kaptenen till hjälp har genomgående misslyckats. Förslagen har samtliga avvisats:

Under sådana förhållanden läser man med både förvåning och förtrytelse regeringsorganets uttalande för — "svensk knölpåskadiplomati". Vem har föreslagit någon sådan, och vari skulle den i så fall bestå? Morgon-Tidningen (s) betraktar vid sändock ej som "knölpåskadiplomati", att den svenska, nordiska, ja, man till innerligt hoppes internationella sjöfartens män gör energiska ansträngningar i syfte att skaffa fram Lorentzon rättvisa? Och sätter makt bakom orden.

Det är mycket möjligt, att Turkiets representanter här i Sverige känner sig mycket tillfredsställda över denna regeringsorganets åsättning av den riksdagsmajoritetens opinion, som krävt och kräver att alla medel prövas i syfte att få svensken rättvist behandlad. Men de turkiska myndigheterna skall icke låta vilseleda sig . . . Det kan inte vara möjligt annat: fallet Lorentzon måste växa ut till en betydelsefull internationell fråga, som isstimt berör alla sjöfarande nationer. I dag mig, i morgon dig.

Det blir nödvändigt att gång på gång återkomma till denna fråga och samtidigt kräva snabbare upptyningar om processen än utrikesdepartementet hittills har lämnat. I en Ondéna senaste redogörelse anförden flera viktiga fakta som med stor fördel kunde ha offentliggjorts tidigare.

Varför skall bara hrr Hedlund och Erlander sitta i skottgluggen, varför inte också kungen? frågar Kristian-

Landsfogden upplyste Helander: Ni misstänks vara nidskrivaren

Biskop Helander bärdes som misstänkt för att ha skrivit de anonyma smädebreven vid det fyra timmar långa polisförhöret i torsdags, omtalar landsfogde Holmgren, och biskopen upplystes härom innan förhöret vidtog.

Förhöret togs upp stenografiskt, och man hållet nu som bäst på att skriva ut det. När detta blir klart får biskopen läsa igenom det och göra eventuella ändringar eller tillägg. Vidare kommer biskopen att få ta del av hela utredningsmaterialet. Detta hålles på att färdigställas, men med anledning av de uppgifter biskopen lämnade måste en del ytterligare kompletterande förhör med tidigare hörda hållas. Utredningen väntas bli definitivt klar tidigast om fjorton dagar.

Amerikansk statistiker bistår svenska kolleger

En av USA:s förnämsta sampling-statistiker, dr Margaret Gurney, kom på fredagen till Stockholm för att hjälpa sina svenska kolleger att ställa på detaljhandelsstatistiken, ett område inom statistiken där svenskarna ligger efter.

Dr Margaret Gurney

Dr Gurney är en av de stora namn på det gallupmodeska sampelprovs- och intervjumetoder hos Förenta staternas federala statistiska ämbetsverk. Bureau of the Census, och hennes besök här är följden av en arbete mellan ensamhyrån och vår statistiska centralbyrå.

Dr Gurney kommer att stå till statistiska centralbyråns förfogande i ungefär sex veckor och räknar med att under den tiden också kunna ta del av våra metoder för skördeuppräkning — ett statistiskt arbete där amerikanerna å sin sida släpar efter.

Planka vid Tegelbacken krossade tågfönster

En planka tillit arbetena på Tegelbacken stötte till ett kupefönster på Gotlandsexpressen på fredagskvällen. Tåget gick från Centralen klockan 22.00 på väg till Nynäshamn. Glas splittrades men de två passagerarna som satt i kupén undkom utan skador.

En sjukvårdsterka kallades via tågledningen att möta i Nynäshamn, men de båda passagerarna gick direkt ombord på båten utan att behöva anlita hennes hjälp.

Radiopolisen för genast till Tegelbacken, men kunde inte finna något som tydde på skadegörelse eller attentat. SJ förmodar att det är en planka från de pågående arbetena som kommit emot fönstret.

4.009 Stockholmsrum byggda i april–juni

1.271 nya lägenheter på tillsammans 4.009 rum har byggts i Stockholm under andra kvartalet detta år. Antalet innebär en minskning med 37 procent jämfört med antalet färdigställda lägenheter under samma kvartal förra året. För närvarande är över 7.600 lägenheter under byggnad mot 8.700 förra året. Detta innebär en ökning med 13 procent.

Av de nya lägenheter som byggts under kvartalet har 59 lägenheter om 154 rumsenheter tillkommit i inre staden och 1.212 lägenheter om 3.845 rumsenheter i yttre staden. Av de senare ligger på stadens mark 1.189 lägenheter om 3.756 rumsenheter.

Den av staden understödda bostadsproduktionen, som samtidigt fått statligt stöd, uppgick enligt preliminära uppgifter till 1.241 lägenheter om 2.900 rumsenheter, medan det med enbart statligt stöd tillkomna bostadstillskottet utgjorde 8 lägenheter om 41 rumsenheter. Det ekonomiska stödet från staden och staten omfattade sammanlagt 98 procent av lägenhetstillskottet under tillgångsvarande kvartal.

Av bostadstillskottet utgjorde 79 procent av lägenheter om 2 eller flera rum och kök. Medelantalet rumsenheter per lägenhet utgjorde 3,15.

Sundbybergs elvinst 800.000

Sundbybergs stads elverk redovisar för fjolåret efter gjord avskrivning en vinst av 824.500 kr., vilket är 78.000 kr. mer än som beräknades i staten. Vinsten året före var 977.800 kr. Antalet abonnemang har utgjort 12.458.

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon 22 40 00
för riksanstalt.: 22 40 20
Telegramadress: Dagenshyter
Postgiro 1 15 (för annonser) nummer 1 1617 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten (Träffas säkrast kl. 12.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Ahlberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedman
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Axelsson
PRENUMERATIONSPRISER
A – Stockholmsupplagan
Stor-Stlhms Övriga tätningsområde län
Månad .... kr. 6:— kr. 5.75
Kvartal .... » 17:50 » 16.75
Halvår .... » 34:50 » 33.—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1 jan. 1953 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1953

Telefonarbetarna mot övertidsorder

För att i någon mån forcera takten och rida bot på den eftersläpning i fråga om apparatuppställning som råder vid telegrafverket i Stockholm — som bekant en följd av de strandade förhandlingarna om ackordsbetorna — beslöt verket på fredagen att till den 15 juli beordra ett 360-tal man, apparatuppsättare och husmontörer på Nora och Östermalm, till två timmars övertidsarbete två dagar i veckan.

Ordföranden i fackföreningen, K. A. Emanuelsson, fick under hela fredagskvällen motta telefonsamtal från influgnarade telefonarbetare, som fann orden mycket otrevlig under rådande avtalsförhållanden.

— Vi tycker nog också inom avdelningen att arbetsledningen borde ha kontaktat oss innan man beordrade övertidsarbete, och vi kommer naturligtvis att ta upp frågan till behandling, säger hr Emanuelsson. Sannolikt blir det ett sammanträde med avdelningen måndag eller tisdag.

Det är emellertid inte bara ackordstvisten, utan också semesterna som just nu i hög grad reducerar arbetsstäken på de aktuella områdena.

MEDDELANDE

Fr. o. m. söndagen den 12 juli 1953 tillämpar Dagens Nyheter ett lösnummerpris för **sön- och helgdagsnumren av 30 öre.**

Lösnummerpriset för vardagsnumren, 25 öre, kvarstår oförändrat.

Stockholm i juli 1953
DAGENS NYHETER

Redan i hamn!
CALTEX
HÖG oktanig
stjärn bensin
"Caltex Bahrain" kom — fylld med högoktanig knacknings-beständig stjärnbensin, o I dag kan Ni få den vid Caltex-pumparna!
Vid nästa OLJEBYTE — byt till HAVOLINE
Oljan som renar medan den smörjer
CALTEX OIL AB

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.